

Nekaj stvari enakega žanra je gospod Kumičič napisal že pred to t a j n o. Pravijo, da je «Tajna Prokobona» bolja. No, zahvalim!

Preden se oddehnem od neprijetnosti, da sem ocenjal to diletantsko zmašilce, bi rad povedal še to-le:

Pri nas je začelo, pod svobodnim solncem vse propadati. Pijani smo svobode in ne vemo, kaj bi z njo. Znamo jo samo še zlorabljati. Namesto da bi nam bila blagoslov, nam je zapeljiva veščica, ki nas mami s svojim plešočim odsvitom. Po nenavajeni poti drvimo, drvimo in se prekucujemo v — d e k a — d e n c o! —

Kaj delate s svobodo sploh?

Za Božjo voljo, kaj delate z umetnostjo?!

Kako je mogoče, da sme že vsak skribentek s komaj abecednimi pojmi pisateljevanja — diskreditirati leposlovje?!

Ivan Zorec.

▷ KRONIKA. ◁

«Slovenačko Učeno Društvo?» Pod tem naslovom — ki je zaradi večjega efekta natisnjen v latinici — je prinesla beograjska revija «Novi život», ki ji je direktor dr. M. Ninčič, letos dne 21. avgusta sledečo notico: «Prema jednom obaveštenju iz Ljubljane, koje potiče iz ozbiljnog izvora, priprema se tamo od strane nastavnika Univerziteta osnivanje jednog posebnog Učenog Društva za slovenački jezik, književnost i povijest. Ova vest zaslužuje pažnju svih naših političkih i kulturnih radnika, i dobro bi bilo da se pitanje o stvaranju učenoga Društva za slovenački jezik prošudira malo i u Beogradu i Zagrebu. Mi imamo dve akademije nauka; u Beogradu i Zagrebu, i na žalost još ništa nije učinjeno na njihovom spajanju i zajedničkom radu. Sad su Slovenci došli na ideju da osnivaju Učeno Društvo, koje nije ništa drugo nego zametak jedne Akademije Nauka. Da li se ovakim cepkanjem snaga, i čisto formalnim aktima u istini stvaraju naučni centri i ustanove, to je pitanje na koje bi trebalo osnivači Slovenačke Akademije da odgovore. Mi u to jako sumnjamo.»

Vkljub vsej z muko tempërirani nervoznosti zveni iz notice dovolj glasno pobožna želja, da se naj vsako delo za izrazito slovenske kulturne potrebe če že ne «par ordre du moufti» kratkomalo prepove — značilno je, da opozarja anonimnež, ki se je pogumno skrila za tri zvezdice, na «Društvo za slovenski jezik, književnost in zgodovino» v prvi vrsti politične (!) faktorje — pa vsaj monopolizira izven Slovenije, točneje: prepusti obema akademijama, ki ju že imamo: «kr. srpski» v Beogradu in «jugoslavenski» v Zagrebu. S to rešitvijo problema se ne moremo strinjati.

Obe akademiji sta v sedanjih razmerah postavljeni pred naloge, ki jih bosta z dosedanjimi sredstvi, osebnimi in gmotnimi, komaj obvladovali. Njuna naloga bo pred vsem v tem, da bosta delo, kakor sta ga dosedaj vršili in ki jima je določeno po njuni legi in tradiciji, nadaljevali s pomnoženo intenzivnostjo. Zato bo popolnoma nemogoče, da bi svoj delokrog ekstenzivno razširili na polje, ki ga tudi do sedaj nista obdelovali.

Ta zavest se kaže pri onih učenjakih, ki delo v tem smislu danes res vršijo, v tem, da so se posvetili res intenzivnemu delu na svojem polju. Na drugih pa vidimo dejstva, ki nas silijo k izjavi, da ne moremo čakati, kedaj nas bodo o naših lastnih rečeh poučili ljudje, ki so takega pouka še sami zelo potrebni, ozir., da skrbi za naše najvažnejše kulturne potrebe ne moremo prepustiti ignorantom. Par primerov! Iz peresa Lj. M. P r o t i ć a in Vlad. D. S t o j a n o v i ć a je leta 1920. (dã, leta 1920!) izšla «Srpska čitanka. Treća knjiga za IV. razred osnovnih škola u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca». Natisnila jo je «Državna štamparija» v Beogradu. V tej knjigi je med narodnimi himnami naveden tudi naš «Naprej!» s sledečo verzijo: «Zapisat v kri pravico, ki terjajo naš dom» z razlago pod črto: «ki terjajo = koji hoće da osvoje» (str. 4.). Toda to še ni tako hudo. «Pravda. Kalendar Jugoslavenske Muslimanske Organizacije za god. 1920.» ima na str. 24. isto napako. Mogoče sta jo urednika čitanke v slepi veri iz nje prepisala, ali pa so vsi skupaj zajemali iz tretjega, ravno tako zanesljivega vira. Na str. 151. prinaša čitanka Slomškov «Mrzli studenec» z opazko: «Evo jedne priče slovenačkim narečjem iz koje se vidi da je slovenački govor doista samo narečje lepog srpskog jezika». V Beogradu so začeli izhajati «Prilozi za književnost, jezik, istoriju in folklor». Urednik jim je profesor beogradske univerze in član beogradske akademije, ki bi ga po vsebini dosedanjih publikacij lahko imenovali slavista. On je napisal prvemu zvezku obširnejši programatični uvod, ki ga je «Srpski književni Glasnik» ponatisnil (knj. IV., str. 67 do 70). Tam beremo (str. 70): «Nikakva uska gledišta ne postoje kod nas — o tome držimo da već ova sveska daje dokaza — i svakome je slobodno hoće li publikovati svoj rad u ćirilici ili latinici, u srpsko-hrvatskom jeziku ili u slovenačkom narečju.» Ali mož, ki je napisal «Jugoslavensko književnost», ni imel nikdar Štrekcljevih «Slovenskih narodnih pesmi» v rokah, da bi videl, kaj je slovenski «jezik» in kaj «narečje»? Da mu je znan Kolomonov žegen/Volkmer, Danjko, Skuhala, Boltatu Pepe in vsa njegova tako številna žlahta, tega od takega učenjaka seveda ne smemo zahtevati. «Ivkova slava» pa mu menda vendar le ni čisto popolnoma neznana? — In tako pisanje imenujejo tam doli «nikakva uska gledišta»!!!

Nervoznost pogumnega anonimnika «Novega Života» je poleg vsega tega še smešno anahronistična. «Sad su Slovenci došli na ideju da osnivaju Učeno Društvo» piše, toda to kratkomalo ni res. Društvo je staro že štiri leta — tiskani poziv ustanoviteljev je podpisan «spomladi 1917. leta», vsebina prvega in drugega zvezka njegovega glasila, «Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino», je naznanjena v tiskanem cirkularju, ki nosi datum «20. junija 1918.» Tega časopisa sta izšla samo dva letnika; tretji se je zakasnil samo in edino le zaradi tiskarskih neprilik. Težave so sedaj premagane in društvo bo svoje delovanje nadaljevalo. To je ujel ljubljanski informator «Novega Života», pomešal z drugimi govoricami, dodal lastnega saša in tako svoj list napačno informiral.

Če razmišlja človek o izvoru takih očitnih potvor resnice, pride v zadrege. Ali je vse to sama razgaljena nevednost, ali pa lahko prikrita zlobnost? Toda druga rada izhaja iz prve in značilno je, da se take informacije sistematično prodajajo občinstvu, ki njih očitvidne napačnosti ne kontrolira. Toda čemu bi razmišljali o tem. Občinstvo bo zanesljivost svojih informatorjev spoznalo na

slučajih, ki jih samo lahko kontrolira, mi pa bomo brez hrupa in prerekanja mirno delali poslej, kakor smo delali doslej. Vodi nas prepričanje, da je delati treba, da treba delati čisto delo in da se je treba ravnati ne samo po znanem geslu sv. Avgušтина, ampak tudi po zlatih besedah: «Čuvaj svoje i ne diraj u tudje!»

Naši prevodi. Dr. Vojeslav Mole je prevedel Ibsena «Heddo Gabler» in «Gospo z morja», Pavel Karlin Pierrea Lotija «Gospo Krizantemo», dr. Joža Glonar knjigo D. Stříbrnega «Simon Gregorčič».

NOVE KNJIGE.

Uredništvo je prejelo v oceno sledeče knjige (z zvezdico * označene so natisnjene v cirilici):

Kralj Matjaž. Ilustriral Fran Kralj. Založil dr. Albin Stelè. Tisk in klišeji Jugoslovanske tiskarne. Ljubljana 1921. Na finem kartonu 160 K, na finem belem papirju za umetniške reprodukcije 140 K.

Prijatelj, Ivan. Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma. Ljubljana. Tiskovna zadruga. 1921. 414 str. 90 K. (Pota in cilji. 7. do 9. zvezek.)

Prohaska, Dragutin. Pregled savremene hrvatsko-srpske književnosti. Zagreb. Izvanredno izdanje «Matice Hrvatske». 1921. 375 str. 60 K, za člane 50 kron.

Semenj, Ljubljanski veliki. 3. do 12. IX. 1921. Oficijelni katalog. V Ljubljani. Delniška tiskarna. 1921. 91 str. + inserati + situacijski načrt semnja + plan Ljubljane. 40 K.

Skrbinšek, Jožef. Učebnice jazyka slovinského. Druhé, přepracované vydání. V Praze. Česká grafická unie a. s. 1921. 290 str.

Starovašnik, Fr. Za tretjo goró. Pet aktov iz trgovskega življenja. V Gorici. 1920. Komisijska zaloga knjigarne L. Schwentner v Ljubljani. 87 strani. 12 kron.

Summary, Monthly, of the League of Nations. Geneva. August 1921.

Tagore, R. Nacionalizam. Zagreb. Izdanje Ćirilo-Methodske knjižare. 1921. 98 strani.

* **Taine, Hippolyte.** Filozofija umetnosti. Preveo Arsen Vencelides. Beograd. I. Dj. Djurdjević. 1921. 464—XXIX str. 100 K. (Odabrana biblioteka, 21.)

Tavčar, Ivan. Zbrani spisi. Uredil dr. Ivan Prijatelj. V Ljubljani. Tiskovna zadruga 1921. XVII + 418 str. 74 K.

Tomašič, Stanko. Modri čovek. Kinovelova. U Zagrebu. Hrv. štamp. zavod. 1921. 39 str. 20 K.

